

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
**«СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА
РОБОТА З
РІЗНИМИ ТИПАМИ СІМЕЙ»**

Укладачі:

Хлеб'як С. Р., Зінченко Т. В.

Ніжин 2023

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

**«СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА
РОБОТА З
РІЗНИМИ ТИПАМИ СІМЕЙ»**

Укладачі:

Хлеб'як С. Р., Зінченко Т. В.

Ніжин 2023

УДК 374(076)

С69

Рекомендовано Вченою радою

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

(НДУ ім. М. Гоголя)

Протокол № 12 від 26.06.2023 р.

Рецензенти:

Криловець М.Г. доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи;

Новгородський Р.Г. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи;

Куц Л.О. т.в.о. директора Ніжинського міського центру соціальних служб.

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Соціально-
С69 педагогічна робота з різними типами сімей» / уклад. Хлебик С.Р.,
Зінченко Т.В. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 32 с.

Видання складається із завдань і методичних рекомендацій здобувачам освіти галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота за освітньою програмою «Соціальна робота з додатковою спеціальністю». Методичні рекомендації є складовою системи методичного супроводу освітнього процесу, спрямовані на підвищення якості підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем освіти та створення умов для ефективної організації процесу навчання з дисципліни «Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей».

УДК 374(076)

© Хлебик С. Р., Зінченко Т. В., 2023

© НДУ ім. М. Гоголя, 2023

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Мета і завдання навчальної дисципліни.....	5
Плани практичних занять.....	8
Особливості організації підготовки до практичних занять.....	18
Завдання для самостійної роботи студентів.....	23
Зміст і рекомендації до виконання ІНДЗ.....	27
Форми і методи поточного і підсумкового контролю.....	29
Орієнтовні питання до модульних контрольних робіт.....	32
Рекомендовані джерела інформації.....	36

ПЕРЕДМОВА

Зміст вивчення дисципліни “Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей»” визначено її робочою програмою.

Інформативну частину навчання складають навчальні посібники, конспекти лекцій у паперовій та електронній формі, план, зміст та методичні рекомендації до проведення практичних занять, методичні рекомендації до виконання самостійної та індивідуальної науково-дослідної робіт, перелік рекомендованої до вивчення літератури, ресурси мережі Інтернет.

У рекомендаціях до практичних занять з дисципліни “Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей” міститься мета і завдання навчальної дисципліни, завдання для самостійної роботи студентів, зміст і рекомендації до виконання індивідуально-дослідного завдання, критерії оцінювання його виконання, форми і методи поточного і підсумкового контролю. Важливу увагу приділено питання організації підготовки студентів до практичних занять, правилам структурування відповідей на основні питання і підготовці доповідей за темою заняття, а також-рекомендації по роботі з літературою.

Окрім цього, у даних методичних рекомендаціях можна ознайомитися з питаннями, що виносяться на модульні контрольні опитування та списком рекомендованої літератури, необхідної для цілеспрямованої роботи студента при підготовці до наступного практичного заняття.

Видання рекомендовано для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота за освітньою програмою «Соціальна робота з додатковою спеціальністю».

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни “Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей” є сформувати компоненти мотиваційного, когнітивного та операційного складників готовності студентів до впровадження інноваційних технологій в соціально-педагогічну роботу з різними типами сімей.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей” є:

- підвищення рівня усвідомлення студентами особливостей розвитку державної політики України стосовно захисту прав і підтримки дітей та сімей в сучасних умовах,
- ознайомлення студентів з науково-методичними засадами оцінки потреб дитини та сім’ї як фундаментальної технології соціально-педагогічної роботи з сім’єю,
- формування вмінь і навичок організації співпраці з різними категоріями сімей в процесі оцінки потреб і надання соціально-педагогічної підтримки,
- надання базових знань та навичок щодо роботи з випадком у міжвідомчій команді фахівців з використанням мультидисциплінарного підходу у соціально-педагогічній роботі з різними типами сімей

Компетенції, які мають здобути студенти:

загальні:

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

фахові

ФК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, тендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

ФК 22. Здатність надавати соціально - педагогічну допомогу дітям та сім'ям, сприяти виробленню навичок самодопомоги.

Програмні результати навчання:

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочн
1	Сім'я як фактор соціалізації та інститут виховання	2	
2	Характеристика різних типів сімей	2	1
3	Соціально-педагогічна робота державних закладів і установ громади як вид соціальної допомоги і підтримки сім'ї.	2	

4.	Характеристика моделі оцінки потреб дитини та її сім'ї	2	1
5	Соціально-педагогічна робота з сім'єю на основі оцінки потреб	2	
6.	Соціально-педагогічні аспекти в роботі з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах	2	1
7.	Соціально-педагогічна робота з сім'ями, що знаходяться в «зоні соціального ризику»	2	
8.	Соціально-педагогічна робота з сім'ями військовослужбовців	2	
9.	Соціально-педагогічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту	2	1

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Денна

Практичне заняття № 1

Тема: Сім'я як фактор соціалізації та інститут виховання

1. Сім'я як провідний фактор соціального виховання особистості.
2. Сім'я – інститут соціального виховання дітей та молоді.
3. Соціально-психологічна сутність сім'ї (типи, тенденції розвитку).
4. Сутність соціальних проблем сучасної сім'ї.
5. Виховний потенціал сімей та особливості родинного виховання в сучасних умовах.

Література

1. Заверико Н.В. Соціальна педагогіка. Навч. посіб. Київ. 2019 С.95-98.
2. Соціальна педагогіка. Підручник. 4-е видання вип. та доп. / За заг. ред проф. Капської А.Й., 2009. С.200-221.
3. Психологія сім'ї / Поліщук В.М. та ін., 2008. С.56-75.
4. Безпалько О.В., Зверева І.Д. та ін.. Соціальна педагогіка. Навч. пос. Київ, 2014, с.129-134.

Практичне заняття № 2

Тема: Характеристика різних типів сімей

1. Історико-культурні чинники формування сім'ї в традиціях та досвіді українського народу.
2. Типологія сімейних проблем
  - вплив сім'ї на дітей в умовах глобалізації суспільних відносин.
  - вікові кризи і сімейні відносини
  - батьки і діти
  - сім'я і міжособистісні конфлікти.
  - конфлікти батьків і дітей.

3. Типи неблагополучних сімей групи ризику.
4. Характеристика сімей, що знаходяться в пограничній зоні.

Література

1. Безпалько О.В., Зверєва І.Д. та ін.. Соціальна педагогіка. Навч пос.Київ, 2014, С. 134-138.
2. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. Навчальний посібник для ВНЗ К., 2008 С.108-112.
3. Соціальна педагогіка. Підручник. 4-е видання вип.. та доп. / За заг. ред проф. Капської А.Й., 2009. С.241-278.

Практичне заняття № 3

Тема: Зміст, форми і методи соціально-педагогічної роботи з сім'єю

1. Охарактеризувати зміст технологій соціально-педагогічної роботи із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах. Зміст, завдання, принципи.

2. Проаналізувати особливості провідних соціально-педагогічних технологій роботи з сім'єю:

- особливості соціально-педагогічного супроводу сімей з дітьми;
- етапи соціального супроводу родини, їх зміст та значення;
- особливості здійснення короткочасної соціально-терапевтичної консультативної роботи;
- специфіка проведення мережевих зустрічей та робота з оточенням сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах.

3. Визначити сутність та завдання соціальної діагностики. Вимоги до вибору методів соціальної діагностики. Вивчення проблеми у формі бесіди. Біографічний метод. Методика «лінія часу». Генограма. Сімейна соціограма. Еко-карта. Карта соціального оточення. Карта соціальних контактів. Сімейна групова нарада.

4. Оцінювання як процес і фундаментальна технологія. Експрес-оцінювання, початкове оцінювання, комплексна оцінювання

Література

1. Безпалько О.В., Зверева І.Д. та ін.. Соціальна педагогіка. Навч пос. Київ: 2014, С.138-151, 237-269.
2. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-методич.комплекс /Авт.-упоряд.:Безпалько О.В., Зверева І.Д. та ін. Київ.2007, С.169-186.
3. Соціальна педагогіка:теорія і технології:Підручник / За ред. І.Д.Зверєвої. Київ, 2016, С.120-137, 140-147.
4. Соціальна педагогіка:мала енциклопедія / За заг.ред. Зверєвої І.Д., Київ, 2008

Практичне заняття № 4

Тема: Характеристика моделі оцінки потреб дитини та її сім'ї

1. Загальний підхід до використання моделі оцінки потреб дитини та її сім'ї.
2. Індикатори оцінки потреб для розвитку дитини (здоров'я, освіта, самоусвідомлення, сімейні та соціальні стосунки, соціальна презентація, навички самообслуговування).
3. Батьківський потенціал та ознаки, що перешкоджають виконанню батьківських обов'язків у сім'ї (елементарний догляд., емоційне тепло, життєві орієнтири та обмеження, стабільність).
4. Вплив факторів сім'ї та середовища на потреби дитини (історія сім'ї, родичі, житлово-побутові умови, зайнятість, доходи, соціальна інтеграція сім'ї, ресурси громади).

Література

1. Соціальні служби – родині: Розвиток нових підходів в Україні / за ред. І. М. Григи, Т.В. Семигіної. Київ, Дата Банк Україна, 2006. 128 с.
2. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-методич.комплекс /Авт.-упоряд.:Безпалько О.В., Зверева І.Д. та ін. К.2007. 169-186.

3. Безпалько О.В., Зверєва І.Д. та ін.. Соціальна педагогіка. Навч. пос. Київ, 2014, С.138-151.

4. Зверєва І.Д. Соціальна педагогіка: Мала енциклопедія / І. Д. Зверєва, О. В. Безпалько та ін.. Київ, Центр учб. літ-ри, 2007. - 336 с.

Практичне заняття № 5

Тема: Соціально-педагогічна робота з сім'єю на основі оцінки потреб

1. Нормативно-правова база роботи соціального педагога з сім'єю.
2. Методи і технології роботи соціального педагога.
3. Оцінка потреб дитини та її сім'ї.
4. Алгоритм, основні форми і методи роботи з сім'ями.
5. Технологія соціально-педагогічного супроводу.

Література

1. Методи і технології роботи соціального педагога / Авторі-укладачі: С. П. Архипова, Г.Я Майборода, О.В. Тютюнник. Навч. посібник. Київ, 201. С. 214-242.

2. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-методич. комплекс / Авт.-упоряд.:Безпалько О.В., Зверєва І.Д. та ін. К.2007, С.107-144.

3. Безпалько О.В., Зверєва І.Д. та ін.. Соціальна педагогіка. Навч. пос. К.: 2014, С.138-151.

Практичне заняття № 6

Тема: Соціально-педагогічні аспекти в роботі з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах

1. Нормативно-правова база здійснення соціальної підтримки сім'ї.
2. Заклади та установи, що надають соціальну підтримку сім'ї.

3. Соціальні послуги сім'ям з дітьми, що перебувають у складних життєвих обставинах.

4. Діяльність соціального педагога ЦССДМ – технологія надання соціальних і соціально-педагогічних послуг.(соціально-педагогічний патронаж)

5. Соціально-педагогічна робота в установах і закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

6. Сім'я, що виховує дитину з інвалідністю – соціально-педагогічна допомога.

Література

1. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / [О.В.Безпалько, І.Д.Зверева, Т.Г.Веретененко]; за ред. О.В.Безпалько. Київ, Академвидав, 2015. 312 с. (Серія «Альма-матер»).

2. Соціальна педагогіка. Підручник. / За редакцією професора Капської А.Й. Київ: Центр навчальної літератури, 2009 (с. 306, пит. 6)

3. Соціальна педагогіка: теорія і технології: Підручник / За ред. І.Д.Зверєвої. Київ, 2016,

4. Капська А.Й. Соціальна робота: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.

Практичне заняття № 7

Тема: Соціально-педагогічна робота з сім'ями, що знаходяться в «зоні соціального ризику»

1. Неповна сім'я як соціальна проблема. Специфіка та види неповних сімей (розлучена сім'я, напівсирітська сім'я, позашлюбна сім'я, дистанційна сім'я, прийомна сім'я, батьківські та материнські сім'ї, сім'я вихідного дня.

2. Функції сім'ї: порівняння виконання у повній та неповній сім'ях. Види благополучної і неблагополучної неповної сім'ї. Критерії неблагополуччя.

3. Соціальні, соціально-економічні, психолого-педагогічні проблеми неповної сім'ї.

4. Виховний потенціал неповної сім'ї та його реалізація в залежності від внутрішнього емоційного клімату родини.

Література

1. Докторович М.О. Соціально-педагогічна робота з дітьми з неповних сімей: Навчально-методичний посібник Київ, Ленвіт, 2010. - 152 с.

2. Соціальна педагогіка: теорія і технології: Підручник / За ред.. І.Д.Зверєвої Київ, Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.

3. Керецман В.Ю., Товканець Г.В. Роль і функції соціально-психологічної служби в роботі з сім'єю, Ужгород 1998. С.16-35

Практичне заняття № 8

Тема: Соціально-педагогічна робота з сім'ями військовослужбовців

1. Сім'я військовослужбовця – особливий об'єкт роботи соціального педагога

2. Предмет і завдання соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців Збройних Сил України.

3. Принципи і напрямки соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців Збройних Сил України, їх сутність і зміст.

4. Роль соціального педагога в організації позитивно спрямованої життєдіяльності сімей військовослужбовців Збройних Сил України.

5. Зміст соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців Збройних Сил України.

Література

1. Соціальна педагогіка. Підручник. / За редакцією професора Капської А.Й. – К.: Центр навчальної літератури, 2009

2. Олексюк Н.С. Соціально-педагогічна робота з сім'ями військовослужбовців Збройних Сил України. Монографія. Київ, Видавничий Дім «Слово», 2011. – 304 с.

3. Зверева І.Д. Соціальна педагогіка: Мала енциклопедія / І.Д.Зверева, О.В.Безралько та ін. Київ, Центр учб. літ-ри, 2007. 336 с.

Практичне заняття № 9

Тема .Соціально-педагогічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту

1. Вплив військового конфлікту на прояви насильства в родині і громаді.

2. Вітчизняний практичний досвід надання соціально-педагогічної і психологічної допомоги сім'ям з дітьми, постраждалим під час військового конфлікту.

3. Основні концепції та зміст соціально-педагогічної роботи загальноосвітніх навчальних закладів в умовах військового конфлікту.

4. Особливості організації соціально-педагогічного супроводу внутрішньо переміщених осіб, здійснення психологічного супроводу.

5. Психологічні рекомендаціїм сім'ям, які опинилися в ситуації вимушеного переселення. Попередження насильства в батьківських стосунках і прихованих форм насильства щодо дитини.

6. Стратегія адаптації та реабілітації дітей вимушених переселенців, надання психологічної допомоги.

Література

1. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально-методичний посібник. Київ, Агентство «Україна». 2015. 176 с.

2. Попередження, виявлення і подолання випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми: методичний посібник для освітян. / За заг. Ред.. Безпалько О.В. 2010.

3. Соціальна педагогіка: теорія і технології: Підручник / За ред.. І.Д.Зверевої. Київ, Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.

Заочна форма

Практичне заняття № 1

Тема: Характеристика різних типів сімей (1 год)

1. Історико-культурні чинники формування сім'ї в традиціях та досвіді українського народу.
2. Типологія сімейних проблем
  - вплив сім'ї на дітей в умовах глобалізації суспільних відносин.
  - вікові кризи і сімейні відносини
  - батьки і діти
  - сім'я і міжособистісні конфлікти.
  - конфлікти батьків і дітей.
3. Типи неблагополучних сімей групи ризику.
4. Характеристика сімей, що знаходяться в пограничній зоні

Література

1. Безпалько О.В., Зверєва І.Д. та ін.. Соціальна педагогіка. навч пос. Київ, 2014, С. 134-138.
2. Козубовська І.В., Керецман В.Ю., Товканець Г.В. Роль і функції соціально-психологічної служби в роботі з сім'єю, Ужгород 1998., С.16-35.
3. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. Навч. посіб для ВНЗ К., 2008 С.108-112.
4. Соціальна педагогіка. Підручник. 4-е видання вип.. та доп. /За заг.ред проф. Капської А.Й., 2009. С.241-278.

Практичне заняття № 2

Тема: Характеристика різних типів сімей (1 год)

1. Історико-культурні чинники формування сім'ї в традиціях та досвіді українського народу.
2. Типологія сімейних проблем
  - вплив сім'ї на дітей в умовах глобалізації суспільних відносин.
  - вікові кризи і сімейні відносини

- батьки і діти
- сім'я і міжособистісні конфлікти.
- конфлікти батьків і дітей.

3. Типи неблагополучних сімей групи ризику.

4. Характеристика сімей, що знаходяться в пограничній зоні.

Література

1. Безпалько О.В., Зверева І.Д. та ін.. Соціальна педагогіка. Навч пос.Київ,2014, с. 134-138.

2. Козубовська І.В., Керецман В.Ю.,Товканець Г.В. Роль і функції соціально-психологічної служби в роботі з сім'єю, Ужгород 1998. С.16-35.

3. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. Навчальний посібник для ВНЗ Київ, 2008 С.108-112.

4. Соціальна педагогіка.Підручник.4-е видання вип.. та доп. /За заг.ред проф. Капської А.Й., 2009. С.241-278.

Практичне заняття № 3

Тема: Соціально-педагогічні аспекти в роботі з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах (2 год)

1. Нормативно-правова база здійснення соціальної підтримки сім'ї.

2. Заклади та установи, що надають соціальну підтримку сім'ї.

3. Соціальні послуги сім'ям з дітьми, що перебувають у складних життєвих обставинах.

4. Діяльність соціального педагога ЦССДМ – технологія надання соціальних і соціально-педагогічних послуг.(соціально-педагогічний патронаж)

5. Соціально-педагогічна робота в установах і закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

6. Сім'я, що виховує дитину з інвалідністю – соціально-педагогічна допомога.

Література

1. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / [О.В.Безпалько, І.Д.Зверева, Т.Г.Веретененко]; за ред.. О.В.Безпалько. – К.: Академвидав, 2015. 312 с. (Серія «Альма-матер»).
2. Соціальна педагогіка. Підручник. / За редакцією професора Капської А.Й. – К.: Центр навчальної літератури, 2009 (с. 306, пит. 6)
3. Соціальна педагогіка: теорія і технології: Підручник / За ред. І.Д.Зверєвої. Київ, 2016,
4. Капська А.Й. Соціальна робота: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття – це форма навчального заняття, на якому обговорюються попередньо визначені питання, до яких студенти готують тези виступів, реферати. На кожному практичному занятті викладач оцінює виступи студентів, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію.

Практичні заняття забезпечують розвиток творчого професійного мислення, пізнавальної мотивації та професійного використання знань у навчальних умовах. Професійне використання знань – це вільне володіння “мовою педагогічної науки”, тобто точне оперування термінологією, поняттями, визначеннями. Практичні заняття складаються із двох взаємопов’язаних складових – самостійне вивчення студентом програмного матеріалу і обговорення на заняттях результатів пізнавальної діяльності. Вони вчать працювати самостійно, формують навички роботи з літературою, розвивають інтерес до предмета, вчать аргументувати, обґрунтовувати, доводити відповідь.

Пам’ятка студенту:

- *почніть підготовку до практичного заняття з повторення матеріалу записаних вами лекцій;*
- *далі уважно вивчіть відповідний матеріал у навчальних посібниках (бажано в кількох – порівняння допоможе зрозуміти матеріал і структурувати передбачуваний виступ на семінарському занятті);*
- *для поглибленого вивчення питань практичного заняття необхідно опрацювати з першоджерела і додаткову літературу.*

У традиційній моделі викладання практичне заняття орієнтоване на засвоєння (найчастіше на переказ) інформації, отриманої на лекціях або з підручників. У моделі трансформованої вищої освіти практичне заняття стає самостійною й основною формою організації навчального процесу. І це пов'язано не тільки зі скороченням кількості лекцій, а й із самою специфікою соціального і гуманітарного знання, коли необхідно самостійне уважне вивчення інформації, а потім її проблемне обговорення в аудиторії: це і навчальний матеріал, і проблемні та аналітичні документи тощо. Від студента вимагається знайомитися з необхідними матеріалами самостійно і обговорювати їх в аудиторії. Характер, способи організації і проведення семінару обираються викладачем залежно від змісту і специфіки курсу.

Однак у будь-якому випадку слід пам'ятати про головний критерій його ефективності: у тій чи іншій формі всі студенти мають брати участь у творчому обговоренні його проблемного поля. Крім розгляду найважливіших і складних питань курсу, семінар дає змогу перевірити глибину засвоєння студентами матеріалу лекцій, підручників, інших навчальних посібників. Отже, вони сприяють підвищенню якості знань, засвоєнню навичок самостійної роботи тощо.

Практичні заняття покликані:

- поглиблювати теоретичні знання, отримані під час прослуховування і запам'ятовування лекційного матеріалу;
- знайомити з навчальною і науковою літературою;
- розвивати здатність осмислювати різні питання і проблеми курсу;
- формувати навички самостійної роботи з першоджерелами і довідковою літературою;
- набувати уміння вести діалог, дискусію, обґрунтовувати свої позиції, шанобливо ставитися до інших точок зору.;
- формувати навички діалогічного і критичного мислення.

Починаючи підготовку до практичного заняття, студенти повинні, насамперед, уважно ознайомитися з його планом та навчальною

програмою, щоб якісно і правильно сформулювати короткий план відповіді, структурувати свої знання. Необхідно також звернутися до конспектів лекцій і підручників, рекомендованої додаткової літератури. До найбільш важливих і складних питань теми пропонується скласти конспекти відповідей.

Плідному засвоєнню навчального матеріалу також сприяє конспектування додаткової літератури. Крім підготовки питань заняття, студенти повинні вміти давати визначення основним категоріям і поняттям до визначеної теми. Повторення лекційного матеріалу – це процес відновлення в пам'яті на новому, вищому рівні раніше отриманих знань. Важливою формою повторення є систематизація знань після вивчення тем і розділів курсу.

Пам'ятка студенту:

- *під час самостійної підготовки до практичного заняття слід користуватися словниками й іншою довідковою літературою, щоб глибоко опанувати термінологію;*
- *бажано скласти і записати плани відповідей на питання семінарського заняття;*
- *у викладача, з'ясуйте незрозумілі питання;*
- *намагайтеся сформулювати і висловити, власне ставлення до обговорюваних питань. При цьому майте на увазі, що оцінюються не ваші переконання, а уміння їх обґрунтувати (тобто знання, уміння і навички в сфері психології праці).*

Підготовка доповідей до семінарського заняття

До підготовки доповідей залучаються кілька студентів, між якими розподіляються окремі питання.

Перший крок у підготовці доповіді – окреслити мету та завдання виступу, визначити коло питань з теми. Другий крок – накопичення допоміжної інформації для обґрунтування теми. Отриману інформацію слід згрупувати в певні категорії, надати їй чіткості.

Водночас слід визначити та сформулювати основні питання теми, до найважливіших і складних з них радимо складати конспекти відповідей з залученням додаткової літератури, що сприятиме плідному засвоєнню навчального матеріалу. Крім того студенти повинні вміти давати визначення основним категоріям і поняттям до визначеної теми.

Пам'ятка студенту:

- коли Вас представили аудиторії, подякуйте;
- чітко назвіть тему доповіді та проблему;
- стисло поясніть, у який спосіб аналізуватиметься проблема, на що, насамперед, буде звернуто увагу;
- обмежте кількість питань, що аналізуватимуться у доповіді.

Доповідь треба будувати, дотримуючись вимог:

- теоретичної обґрунтованості;
- залучення перевіреного фактичного матеріалу;
- наведення переконливих прикладів, викладення власного бачення проблеми;

Важливе значення має складання плану доповіді: • вступ, • основний текст (серцевина доповіді);

- висновки.

Вступ. Початок доповіді є визначальним, тому саме тут слід чітко й переконливо сказати про причину та мету виступу, розкрити суть теми, навести докази. На цьому етапі доповідача має насамперед привернути й утримувати увагу аудиторії. Для цього необхідно висловлюватися чітко, логічно та змістовно, уникаючи зайвого. Відповідно, речення мають бути короткими й стосуватися виключно суті питань, варто інтонаційно виділяти найважливіші місця і висловлювати своє ставлення до предмета мовлення. Основний текст. Тут викладається суть проблеми, наводяться докази, пояснення, міркування. Слід пояснювати кожен аспект проблеми, підібрати переконливі цифри, факти, цитати (проте кількість подібних прикладів

не має бути надто великою – надмірна кількість ілюстративного матеріалу не повинна поглинути зміст доповіді). Треба логічно поєднати частини доповіді. Усі питання висвітлюються збалансовано (при цьому не обов’язково кожному з них приділяти однакову кількість часу). Надзвичайно важливо продумати коротенькі приклади, які ілюструють повідомлення. Висновки певним чином мають узгоджуватися із вступом і не випадати з загального стилю викладу

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Підготовка творчих завдань

До кожного - практичного заняття окрім теоретичної складової додається практична. Це творча робота, яка може бути виконана групою студентів і представлена на занятті. Протягом вивчення дисципліни кожний студент повинен взяти участь у такій роботі один раз. Оцінка результатів роботи здійснюється за схемою входить в загальну систему оцінювання роботи студента на практичному занятті.

Форма оцінювання творчої роботи « Історія однієї сім'ї»

Опис: форма оцінювання використовується під час підготовки студентами власного варіанту планування соціально-педагогічної роботи в межах соціального супроводу сім'ї, який розробляється відповідно заданої форми і дає можливість студенту доопрацювати і вдосконалити роботу після його обговорення та представити як творчу роботу з курсу «Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей».

У процесі роботи мають обрати певний тип сім'ї об'єднатися у підгрупи, обговорити власний досвід здійснення формулювання проблем і потреб сім'ї у дії, щодо їхньої реалізації, пошук сильних сторін сім'ї відповідно описаній життєвій історії.

Компонент роботи	Відмінно (10 балів)	Добре (5-8 балів)	Задовільно (3-5 балів)
Вибір життєвої історії сім'ї.	Опис життєвої історії сім'ї повний, підпадає під категорію сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, родина не в змозі	Опис життєвої історії сім'ї потребує більшої конкретності.	Опис життєвої історії поверхневий, потребує уточнення, не відповідає зазначеній категорії

	вирішити проблему самостійно		
Відповідність структури	У плані представлено всі структурні компоненти: визначено основні потреби та проблеми; сформульовано основні завдання соціального супроводу та відповідні дії щодо їхнього вирішення; виконавці; термін дії та перегляду результатів; підпис обох сторін	У плані відсутні кілька структурних компонентів	У плані відсутні основні структурні компоненти.

<p>Змістове наповнення</p>	<p>Визначено конкретні та реальні терміни реалізації плану. Пропонуються легко досяжні цілі, які є реальними і зрозумілими для даної категорії сім'ї. Завдання (план дій) чіткий. Доцільно здійснюється переформулювання потреб сім'ї у дії, щодо їхньої реалізації. Визначено ресурси, сильні сторони сім'ї відповідно описаній життєвій історії. Спроектовано труднощі, які можуть виникнути у процесі соціального супроводу.</p>	<p>Зустрічається не чітке формулювання завдань. Неточності у переформулюванні потреб сім'ї у дії, щодо їхньої реалізації. Спроектовані труднощі, які можуть виникнути у процесі соціального супроводу, потребують доопрацювання.</p>	<p>Терміни реалізації плану довгострокові, не реальні. У формулюванні завдань використовуються узагальнені фрази. Дії не відповідають завданням. Ресурси, сильні сторони недостатньо прописані або перебільшені і не відповідають ситуації, яка склалась. Не спроектовано труднощі, які можуть виникнути у процесі соціального супроводу або їх опис поверхневий.</p>
<p>Оформлення творчої роботи</p>	<p>Робота оформлена естетично,</p>	<p>Робота оформлена естетично.</p>	<p>Робота оформлена не естетично. Зустрічаються</p>

	<p>дотримана послідовність викладу матеріалу, безпосередньо план супроводу подано у вигляді таблиці, кожному завданню відповідають конкретні дії. У загальному вигляді дана проблема, життєва історія представлена у вигляді відео-, фото матеріалів для презентації в аудиторних умовах</p>	<p>Зустрічаються окремі неточності в оформленні та викладу матеріалу</p>	<p>граматичні помилки. Не дотримана послідовність викладу матеріалу, план супроводу подано в хаотичному порядку, не систематизовано. Робота не презентована</p>
--	--	--	---

ЗМІСТ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей» – це вид науково-дослідної роботи здобувача вищої освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Вивчення дисципліни передбачає виконання навчальний проект на тему:

«Особливості соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей»

Зміст ІНДЗ: завершена теоретико-практична робота у межах навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарсько-практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу. Студент обирає тип сім'ї, обґрунтовує свій вибір у вступі.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: *вступ, основна теоретична частина*, яка розкриває особливості соціально-педагогічної роботи з обраним типом сім'ї, *аналіз досліджень з даної проблеми практична частина* – опис досвіду роботи з даною категорією сім'ї в ЦСССДМ або закладах освіти; *висновки, додатки* (якщо вони є), *список*

використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 1.

Таблиця 1

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5
2.	Складання плану	5
3.	Аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання. Опис досвіду роботи з сім'єю.	10
4	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	5
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5
<i>Разом 30 балів</i>		

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни. Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

ФОРМИ І МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль включає: активну участь студентів у проведенні практичних занять (виступ, доповнення, постановка питання по темі, повідомлення, виконання завдань для самостійної роботи, оцінка за ІНДЗ.

Підсумковий контроль включає:, виконання навчального плану (присутність на лекціях, та практичних заняттях, наявність конспекту лекцій та опорного конспекту практичних занять та рекомендованої літератури) і проходить у вигляді заліку. Навчальні досягнення студентів із дисципліни “Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей” оцінюються за модульно-рейтинговою системою, на основі принципу поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Поточний контроль включає: активну участь студентів у проведенні практичних занять (виступ, доповнення, постановка питання по темі, повідомлення, підготовка презентацій до виступу, оцінка за ІНДЗ та творчих завдань).

Підсумковий контроль включає:, виконання навчального плану (присутність на лекціях та практичних заняттях, наявність конспекту лекції та опорного конспекту семінарських занять та рекомендованої літератури) і проходить у вигляді заліку.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп’ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Поточне оцінювання (оцінювання роботи на семінарсько-практичному занятті: виступ, доповнення, обговорення, виконання

практичних завдань; оцінювання виконання завдань самостійної роботи); модульний контроль (модульні контрольні роботи); залік.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Денна форма

1. Робота на семінарсько-практичному занятті –	45 балів
2. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань – навчальний проект	30 балів
3. Модульний контроль –	25 балів (за 2 МКР)

Структура розподілу балів

Модулі	Поточне оцінювання		ІНДЗ	Разом
	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II		
Види контролю				
Робота на семінарському занятті	20	25	30	100
Модульний контроль	10	15		
Разом	30	40		

Заочна форма

1. Робота на семінарсько-практичному занятті –	20 балів
2. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань: -навчальний проект	– 30 балів
3. Модульний контроль	– 15 балів (за 1 МКР)

Структура розподілу балів

Модулі Види контролю	Поточне оцінювання		ІНД З	Разом
	Змістовий модуль І	Змістовий модуль ІІ		
Робота на семінарському занятті	20	20	30	100
Модульний контроль	15	15		
Разом	35	35		

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Додаткові бали надаються за неформальну освіту з дисципліни (участь студента у вебінарах, тренінгах, проектах тощо) за умови надання підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок тощо) в розрахунку – 3 бали за сертифікат, але не більше 20 балів сумарно.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

---

1. Сім'я як провідний фактор соціального виховання особистості.
2. Сім'я – інститут соціального виховання дітей та молоді.
3. Соціально-психологічна сутність сім'ї (типи, тенденції розвитку)
4. Сутність соціальних проблем сучасної сім'ї
5. Виховний потенціал сімей в сучасних умовах.
6. Історико-культурні чинники формування сім'ї в традиціях та досвіді українського народу.
7. Типологія сімейних проблем (вплив сім'ї на дітей в умовах глобалізації суспільних відносин, вікові кризи і сімейні відносини, батьки і діти, сім'я і міжособистісні конфлікти, конфлікти батьків і дітей).
8. Типи неблагополучних сімей групи ризику.
9. Характеристика сімей, що знаходяться в пограничній зоні
10. Зміст і форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю
11. Соціально-педагогічна діяльність закладів соціального обслуговування сім'ї, дітей та молодію
12. Неурядові організації в організації соціально-педагогічної роботи з сім'єю в громаді.
13. Загальний підхід до використання моделі оцінки потреб дитини та її сім'ї.
14. Індикатори оцінки потреб для розвитку дитини (здоров'я, освіта, самоусвідомлення, сімейні та соціальні стосунки, соціальна презентація, навички самообслуговування).
15. Батьківський потенціал та ознаки, що перешкоджають виконанню батьківських обов'язків у сім'ї (елементарний догляд, емоційне тепло, життєві орієнтири та обмеження, стабільність).

16. Вплив факторів сім'ї та середовища на потреби дитини (історія сім'ї, родичі, житлово-побутові умови, зайнятість, доходи, соціальна інтеграція сім'ї, ресурси громади).

17. Особливості соціалізації дитини в різних типах сімей.

18. Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'єю.

19. Форми і методи соціально-педагогічної профілактики в роботі з сім'єю.

20. Розкрити зміст, форми і методи соціально-педагогічної реабілітації у вирішенні проблем сім'ї.

21. Зміст і завдання роботи соціального педагога по стабілізації сімейних стосунків молоді сім'ї.

22. Соціально-педагогічна робота з прийомною сім'єю.

23. Нормативно-правова база здійснення соціальної підтримки сім'ї.

24. Заклади та установи, що надають соціальну підтримку сім'ї.

25. Соціальні послуги сім'ям з дітьми, що перебувають у складних життєвих обставинах.

26. Діяльність соціального педагога ЦССДМ – технологія надання соціальних і соціально-педагогічних послуг.(соціально-педагогічний патронаж)

27. Соціально-педагогічна робота в установах і закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

28. Сім'я, що виховує дитину з інвалідністю – соціально-педагогічна допомога.

29. Специфіка та види неповних сімей (розлучена сім'я, напівсирітська сім'я, позашлюбна сім'я, дистанційна сім'я, прийомна сім'я, батьківські та материнські сім'ї, сім'я вихідного дня).

30. Функції сім'ї: порівняння виконання у повній та неповній сім'ях. Види благополучної і неблагополучної неповної сім'ї. Критерії неблагополуччя.

31. Соціальні, соціально-економічні, психолого-педагогічні проблеми неповної сім'ї.

32. Виховний потенціал неповної сім'ї та його реалізація в залежності від внутрішнього емоційного клімату родини.
33. Напрями роботи соціального педагога з підлітками із неповних сімей.
34. Формування соціальної компетентності підлітків із неповних сімей.
35. Вплив військового конфлікту на прояви насильства в родині і громаді.
36. Вітчизняний практичний досвід надання соціально-педагогічної і психологічної допомоги сім'ям з дітьми, постраждалим під час військового конфлікту.
37. Основні концепції та зміст соціально-педагогічної роботи з сім'єю у загальноосвітніх навчальних закладів в умовах військового конфлікту.
38. Особливості організації соціально-педагогічного супроводу внутрішньо переміщених осіб, здійснення психологічного супроводу.
39. Попередження насильства в батьківських стосунках і прихованих форм насильства щодо дитини.
40. Стратегія адаптації та реабілітації дітей вимушених переселенців, надання психологічної допомоги.
41. Сім'я військовослужбовця – особливий об'єкт роботи соціального педагога
42. Предмет і завдання соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців Збройних Сил України.
43. Принципи і напрямки соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців Збройних Сил України, їх сутність і зміст.
44. Роль соціального педагога в організації позитивно спрямованої життєдіяльності сімей військовослужбовців Збройних Сил України.
45. Зміст соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців Збройних Сил України

46. Дати визначення поняття «батьківський потенціал», розкрити значення кожного показника компоненту моделі «Батьківський потенціал».

47. Дати характеристику сім'ї з дітьми, що опинилась в складних життєвих обставинах на основі визначення терміну «складні життєві обставини».

48. Охарактеризувати етапи оцінки потреб.

49. Охарактеризувати експрес оцінку, мету і завдання початкової оцінки.

50. Проаналізувати алгоритм соціального інспектування.

51. Охарактеризувати специфіку комплексної оцінки потреб.

52. Розкрити алгоритм ведення справи дитини та її сім'ї, які опинились у складних життєвих обставинах.

53. Визначити особливості взаємодії з дитиною під час оцінки її потреб.

54. Назвати основні форми роботи з батьками під час оцінювання потреб дитини та сім'ї, розкрити їх значення.

55. Обґрунтувати особливості встановлення контакту з батьками.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Рекомендована література

Базова

- 1.Архіпова С.П., Майборода Г.Я., Тютюнник О.В. Методи та технології роботи соціального педагога: навч.посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011.496 с.
- 2.Безпалько О.В., Зверєва І.Д. Веретененко Т.Г. Соціальна педагогіка. навч посібн. Київ: Академвидав, 2014. 312 с.
- 3.Заверико Н. В. Соціальна педагогіка : навч. посіб. Київ: 2019. С. 95-98.
4. Зверєва І.Д., Кияниця З.П., Кузьмінський В.О., Петрочко Ж.В.. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики : навч. посіб.: у 2-х ч. Київ : Задруга, 2011. Ч. 1. 224 с.
- 5.Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога: навч. посіб для ВНЗ. Київ: Видавництво Дім «Слово», 2008.240 с.
- 6.Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: навч.-метод. комплекс / за ред.. І.Д.Зверєвої, Ж.В.Петрочко. Київ: Фенікс, 2007. 528с.
- 7.Капська Л. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 232 с.
- 8.Козирєв М. П. Соціальна педагогіка: навч. посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 352 с.
9. Кияниця З.П., Петрочко Ж.В.. Сучасні орієнтири та ключові технології Київ: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
- 10.Попередження, виявлення і подолання випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми: методичний посібник для освітян /за заг. ред.. Безпалько О.В. Київ:Тов «К,І,С.», 2010.242 с.
- 11.Професійно-етична культура соціального педагога: навч.-метод. посіб. для студентів та магістрантів вищих навч. закладів

- спеціальності «Соціальна педагогіка» / укл. Ж.М.Володченко. Ніжин: НДУ ім.М.Гоголя, 2012.133 с.
- 12.Соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді: монографія / за заг. ред. Т. Ф. Алексеєнко. Київ: ТОВ "Задруга", 2017. 168 с.
  - 13.Сімейно орієнтована соціальна робота: практичні аспекти. Конспект лекцій /за заг. ред. В.О.Лузьмінського, С.С. Лукашкова Київ: Молодь, 2010.128 с.
  - 14.Тимошко Г.М. Організація діяльності державних і спеціалізованих соціальних служб: навч. посіб. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. 248с.
  - 15.Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008.574 с.
  - 16.Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / [за заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої]. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012.

Додаткова

- 1.Лановенко О.М. Соціальна ефективність надання соціальних послуг: критеріальні показники її оцінки *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна*, 2010. №889.
- 2.Лях Т. Л. Сутність соціально-педагогічної підтримки особистості *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія «Педагогіка та психологія»* № 139. Чернівці 2015.
- 3.Малиношевський Р. В. Соціально-педагогічна підтримка дитини як об'єкт наукового аналізу *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, АПН України, Ін-т проблем виховання Кам'янець-Подільський*, 2015.
4. Наталіч Т.І., Чиркова М.О., Шептун І.І., Самсонова Л.С. Соціальна допомога дітям та молоді з функціональними обмеженнями у територіальній громаді *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2009. №1 С. 91–111.
- 5.Руденко Б.С. Оцінка якості державних соціальних послуг: проблеми,

перспективи та напрями досліджень *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології*. 2011. № 1(4). С. 91 – 94.

6. Жданович Ю. М. Теоретичні засади організації змістовного дозвілля для дітей переселенців *Інноватика у вихованні : зб. наук. пр.* Рівне : РДГУ, 2016.
7. Жданович Ю. М. Педагогічна анімація як засіб соціально-педагогічної підтримки дітей вимушених переселенців *Наукові записки Ніжинського державного педагогічного університету імені Миколи Гоголя*. Серія: Психолого-педагогічні науки. Ніжин, 2016.
8. Жданович Ю. М. Соціально-педагогічна підтримка дітей вимушених переселенців засобами арт-терапії. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, АПН України, Ін-т проблем виховання Кам'янець-Подільський*, 2016. Вип. 20, кн. 1.
9. Жданович Ю. М. Соціально-педагогічна підтримка дітей вимушених переселенців як наукова проблема. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, АПН України, Ін-т проблем виховання . Кам'янець-Подільський*, 2015. Вип 19, кн. 1.

Допоміжна

1. Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів, затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики України № 293 від 17 червня 2002 р.
2. Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2009 р. № 1417 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417-2009-%D0%BF#Text>
3. Концепція реформування системи соціальних послуг в Україні, схвалена розпорядження Кабінету Міністрів України 13 квітня 2007 р. № 178-р.

4. Наказ Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, міністерств внутрішніх справ, освіти і науки, охорони здоров'я «Порядок розгляду звернень і повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення» від 2004.01.06, №5/34/24/11
5. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги кризового та екстреного втручання / Наказ міністерства соціальної політики України [від 01.07.2016 № 716] [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи соціальних послуг» № 178-р від 13 квітня 2007 р.
7. Соціальні допомоги, пільги та послуги за законодавством України: збірник нормативних актів . Харків.: Одиссей, 2008. 520 с.

Інформаційні ресурси

1. www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського;
2. www.mlsp.kmu.gov.ua – Міністерство праці та соціальної політики;
3. www.dcssm.gov.ua – Державна соціальна служба для сімей, дітей та молоді;
4. www.usif.kiev.ua – Український фонд соціальних інвестицій (міжнародні проекти, які реалізуються в Україні);
5. www.everychild.org.ua – Проект ТАСІС «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей та дітей» (міжнародні проекти, які реалізуються в Україні) ;
6. www.projectswe.kiev.ua – Проект «Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям у громаді» (міжнародні проекти, які реалізуються в Україні);
7. www.mlsp.gov.ua – Проект ТАСІС «Посилення регіональних соціальних служб» (розділ «Соціальні послуги»), (міжнародні проекти, які реалізуються в Україні);

Навчальне видання

Укладачі:

Хлебик С. Р., Зінченко Т. В.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВИВЧЕННІ З ДИСЦИПЛІНИ
**«СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З
РІЗНИМИ ТИПАМИ СІМЕЙ»**

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка, макетування – А.В. Новгородська

Видання друкується за авторським редагуванням

Підписано до друку 05.07.2023 р.	Формат 60x84/16	Папір офсетний
Гарнітура Times New Roman	Обл.-вид. арк. 1,22	Ел. видання
Замовлення № 801	Ум. друк. арк. 2,32	

Видавництво
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3А
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.